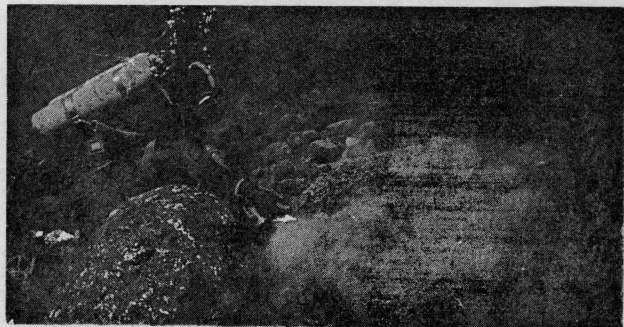

„Girona“

Kap. Nikša KRSTELJ, Dubrovnik

Filip II, španjolski vladar, sin Karla V, okorjeli katolik, nije dobrim okom gledao na protestantsku Englesku koju je on nazivao heretičkom zemljom. To njegovo shvaćanje još se jače ispoljilo nakon pogubljenja Marije Stuard, škotske kraljice, katolkinje, a po nalogu Elizabete I, engleske kraljice. Zato je smatrao potrebnim i opravdanim da napadne Englesku i njome zavlada. Za ovaj pohvat bila je potrebna velika flota, koju je on brižljivo gradio i spremao.

Rad na dnu mora s kompresorom

Flota se sastojala od 130 brodova raznih veličina. Među ovima je bilo 65 galeona (ovo su bili najveći brodovi koji su morali podnijeti najjače opterećenje u borbi kod suočenja s neprijateljem), 25 teretnih brodova, koji su bili nakrcani opskrbom, konjima i mazgama, 32 manja broda za pratnju galeona, 4 veće galiije i 4 manje galiije s jednim redom vesala. Ove male galiije su bile vrlo pokretne u manevriranju. Cijelo ljudstvo brojilo je oko 27.500 ljudi, od kojih 16.000 vojnika, 8000 mornara, oko 2000 zatvorenika i galeota, oko 1500 oficira što kopnenih i pomorskih, a spominje se da je bilo ukrcano i oko 180 svećenika. Cijela flota raspolagala je s 2431 topom većeg i manjeg kalibra i s 123.790 komada topovskih zrna za sve kalibre topova.

Kad je sve bilo gotovo i pripravno, glavno zapovjedništvo flote Filip II povjerio je vojvodi od Medine, koja je na 22. srpnja 1588. isplovila iz La Coruna put Engleske sa zadatkom da zavlada tom zemljom.

Napadači su bili uvjereni u pobjedu. U engleskom kanalu su se susreli s engleskom flotom pod zapovjedništvom Francis Drake. Englezi su razbili španjolsku armadu i natjerali je u bijeg. Povratak kući nije bio moguć istim putem, jer je tamo ostala engleska flota, koja bi ih bila sasvim dokrajčila, već je španjolsko zapovjedništvo odlučilo da se ostatak brodova uputi prema sjeveru i zaobilaznim putem oko Škotske i Irske vrati u domovinu.

Među brodovima koji su se, nakon izgubljene bitke, u bijegu uputili prema sjeveru, bila je i mala ga-

lija »GIRONA«. Nakon zaobilaska Škotske i skoro već u pravcu prema jugu, neke od ovih brodova zahvatilo je nevrijeme iz sjeverozapada, koje ih je zanosilo prema sjevernim obalama Irske, koje nijesu nikako mogli izbjeći.

U noći od 26. listopada 1588. posada na maloj galiji GIRONA, i pored svih napora da se izbjegne katastrofa, nije mogla ništa učiniti. Na najsjevernijem položaju Irske, kod rta Lacada, GIRONU je jako more i vjetar bacilo na kraj, pukla je na pola i potonula. Prema kroničarima tog vremena koji su zabilježili tu katastrofu, brodolom je preživjelo svega pet osoba koji su se spasili i smjestili u obližnja sela. To mjesto gdje je potonula GIRONA i danas u pomorskim kartama nazivlje se Španjolska uvala.

Nekoliko entuzijasta ronilaca znali su za ovaj događaj, te su pretražili neke stare arhive u kojima su mislili da bi mogli naći zabilježeno nešto pobliže o samom događaju. Uz skromnu pomoć nekih naučnih ustanova i s vrlo ograničenim tehničkim sredstvima, uputili su se prema mjestu gdje su se nadali da bi mogli nešto naći. Bilo ih je pet i to: tri ronioaca, jedan fotograf i jedan član koji je bio na površini. Zanimljivo je da u ovoj postavi nije bilo arheologa, samo amateri-ronioci. Prema onome što su od prije znali i prema pisanju u jednoj turističkoj brošuri tog kraja, oni su se, sa svojim malim gumenim čamcem, usidrili u Španjolskoj uvali. Bio je mjesec svibanj 1967. Vremena za ronjenje nijesu bila najpovoljnija. Obala je neobično strma i takova se produžavala duboko u more. Već kod prvih ronjenja koja su im služila za ispitivanje i upoznavanje terena pod morem, zaključili su da će imati velikih poteškoća kod rada na dnu. U prvom redu strmina obale, te bujna morska vegetacija, koja je na nekim mjestima prelazila visinu čovjeka. Treća nepogoda je bila u tome što je na tom mjestu uvijek bilo mrtvog mora, nekad jačeg — nekad slabijeg, što ih je kod ronjenja zanašalo isto kao i ogromnu vegetaciju. Dno je bilo kamenito, ali usljed mrtvog mora kamenje je bilo rasuto i zaobljeno usljed neprekidnog valjanja. Osim toga i temperatura mora je bila niska, pa je i to bila neočekivana poteškoća.

Ronioci su pretraživali dno, kamen po kamen, rupu po rupu, prebacivali kamenje, probijali se kroz vegetaciju i kidali je koliko su mogli, dok na jednoj maloj čistini jedan od njih nije opazio nešto što mu je izgledalo da je trokutastog i pravilnog oblika, dužine oko pola metra. Kad je htio podići osjetio je da je to dosta teško. Hrptom noža pokušao je strugati, nakon čega mu se pokazala siva boja. Bio je veliki komad olova. To je bio prvi nalaz, koji je ohrabrio ronioce za daljnja traženja. Kad su prevrnuli ovaj komad olova, s druge strane su vidjeli utisnutih pet križeva jednake veličine i oblika. Smatrali su da su na pravom mjestu brodoloma GIRONA.

Ovaj prvi nalaz ih je ohrabrio. Kod slijedećih ronjenja nailazili su na pravilno okrugle predmete, na

koje u početku nijesu obraćali mnogo pažnje. Mislili su da je to kamenje, koje je dobilo okrugli oblik usljed valjanja i trenja o drugo kamenje. Ali, pomljivim ispitivanjem vidjeli su da su to gvozdene topovska zrna, kojih je bilo razbacano po cijelom okolnom prostoru. Istražujući dalje naišli su na prvi top, čiji vrh cijevi je tek malo virio između navaljenog manjeg i većeg kamenja i vegetacije. Malo podalje i u nešto većoj dubini su pronašli jedan drugi manji top, koji je na donjem dijelu imao utisnut španjolski grb. Nakon ovih nalaza svi su bili oduševljeni.

Kod daljnjih ronjenja ronioci su upotrebili jedan mali kompresor koji su imali u gumenom čamcu. Sada su pretraživali svaki centimetar kvadratni detaljno i pomno. Ovaj način je urodio plodom. Našli su dosta manjih stvari, srebrenih i zlatnih, olovnih i bakrenih; najviše novca, svijećnjaka, plovidbenih pomagala (nekoliko šestila i dva astrolabija), privatnih stvari, nekoliko dragulja, srebrenih viljušaka, jednu zlatnu čačalicu i, između ostalog, i jedan tanki zlatni prsten. Ovaj je na sebi imao natpis: »No tengo mas que darte« (Nemam ti što više dati). Može se reći da ga je neka vjerenica darovala vjereniku prije polaska broda.

Nikakav komad drvene građe broda nijesu našli. U 350 godina od brodoloma nije nikakvo čudo da je mrtvo more i nevremena sve to raznijelo i polupalo. Ovo istraživanje se obavljalo na oko dvadesetak metara od obale. Zbog vrlo strme obale dubina na kojoj su ronioci radili je varirala od deset do trideset i više metara, a vrijeme upotrebljeno za ovo je bilo u vremenu dva perioda ljetnih mjeseci.

Selekcija pronađenog bakrenog, srebrenog i zlatnog novca